

YETİŞKİN İLİŞKİLERİNDE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARIN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF ATTITUDES TOWARDS VIOLENCE IN ADULT RELATIONS

Nesrin DUMAN* - Esra Nihan BRIDGE** - Buse DAĞ***

ÖZ: Partner ilişkilerinde fiziksel ve psikolojik saldırganlığa başvurma oranları ortalama olarak %30-40 ile %70-80 arasında değişmektedir. Fiziksel ve psikolojik saldırganlığa yönelik tutumlar, partner şiddetini önleyici ve iyileştirici türdeki programlarda üzerinde en çok durulan değişkenlerdir. Bu araştırma üniversite öğrencilerinin partner ilişkilerindeki şiddet algılarını ve şiddete yönelik tutumlarının bazı demografik değişkenlere göre incelemeyi esas almıştır. Bu amaçla yaşları 18 ile 24 arasında değişen 64 üniversite öğrencisine “Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin partner ilişkilerindeki şiddete yönelik kabul görmeyen bir tutuma sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin şiddet, kontrol ve istismar alt başlıkları incelendiğinde; fiziksel şiddetin en kabul edilemez davranış olduğu; psikolojik şiddete ilişkin tutumun (kontrol) orta sınırdadır, istismarın düşük-orta sınırdadır olduğu görülmüştür. Cinsiyet, yaş, gelir durumu, anne ile ilişki, baba ile ilişki, ebeveynlerin birbiriyle ilişki durumuna göre partner ilişkilerindeki şiddet algıları ve şiddete yönelik tutumların anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın bundan sonraki partner şiddeti alanında yapılacak çalışmalara kaynak niteliğinde olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yakın ilişki, şiddet, yetişkin, eş, partner, flört.

ABSTRACT: The average rates of physical and psychological aggression in partner relationships vary between 30-40% and 70-80%. Attitudes towards physical and psychological aggression are the most emphasized variables in programs that prevent and improve partner violence. This research is based on the analysis of university students' perceptions of violence and their attitudes towards violence according to some demographic variables. For this purpose, 64 university students whose ages ranged from 18 to 24 were subjected to the Intimate Partner Violence Attitude Scale. As a result of the research, it was seen that students have an unacceptable attitude towards violence in partner relations. When the subtitles of violence, control and abuse of the scale were examined; that physical violence is the most unacceptable behavior; psychological violence attitude (control) was found to be in the middle level and abuse was in the low-medium level. Gender, age, income, relationship with the mother, relationship with the father, the perception of violence in the partner relationships and attitudes towards violence did not differ significantly according to the relationship status of the parents. The research is aimed to be a source for future studies on partner violence.

Keywords: Intimate relationships, violence, adult, partner, romance.

* Dr. Öğretim Üyesi – İstanbul Kent Üniversitesi / İstanbul - nesrinduman@windowslive.com

**Uzm. Psikolog - Türkiye Adalet Akademisi / Ankara - esranihanbridge@gmail.com

*** Bartın Üniversitesi Psikoloji Bölümü Lisans Öğrencisi / Bartın - buse.dag.43@gmail.com

1. Giriş

Latince ‘violentia’ (sert, acımasız kişilik ve güç) kelimesinden gelen şiddet, güç kullanarak vurmak ve kötü muamelede bulunma olarak tanımlanmaktadır (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti “*yaralanma veya yaralanma tehlikesi, psikolojik zarar, gelişim bozukluğu ya da yoksunluk, ölüm ile sonuçlanan; bir bireye, bireyin kendisine, bir grup ya da topluluğa kasıtlı olarak fiziksel ya da duygusal güç uygulaması ya da tehdidi*” olarak ifade etmiştir (Cinal, 2018). Michaud (1991) ise şiddeti her türlü salt kaba güç, bu gücün kontrolsüz ve kötüye kullanılması şeklinde tanımlamıştır (akt. Adak, 2013: 6). Şiddetin tanım ve algısı toplumsal değerler ve normlardan etkilenmektedir. Bu tanımlama aynı zamanda birey ve toplumun sosyo-kültürel değerleri tarafından biçimlendiği için hangi davranışın şiddet hangi davranışın şiddet olmadığını tespit etmek oldukça zorlaşmaktadır. Toplumun şiddeti benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için kullandığı zaman o davranışın şiddet olarak algılanış şekli de değişmektedir (Adak, 2013). Aslan ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada şiddete karşı olan tutumun aile içinde şekillendiğini, aile içi şiddete maruz kalan çocukların ileriki yaşlarda şiddet içerikli davranışlar sergilemeye daha yatkın olduğunu vurgulamaktadır (akt. Türk ve Tekin, 2018). Aile içi şiddete yol açan bu nedenler flört (partner) şiddeti için de geçerlidir.

İki insan arasındaki romantik ilişkilerde de tıpkı diğer ilişkilerde olduğu gibi çatışma yaşanabilir ve bunun çözümü için zaman zaman yıkıcı sonuçlar doğuran şiddet türlerine başvurulabilir (Atakay, 2014). Partnerler arası şiddet; flört edilen kişi, eş, kız veya erkek arkadaş ya da eski eş tarafından fiziksel, psikolojik, cinsel ya da duygusal istismara maruz kalma şeklinde tanımlanmaktadır (akt. Alan-Dikmen ve diğerleri, 2018). Yakın ilişkilerde şiddet veya istismar kavramı ayrıca tarafların birinin diğerine ya da birbirine doğrudan veya dolaylı olarak, fiziksel, ahlaki veya maneviyatına, kültürel değerlerine derecesinin ne olduğuna bakmaksızın zarar verecek tutum ve davranışlar olarak da ifade edilmektedir (akt. Öngün ve Ünsal, 2018). İbiloğlu (2012) şiddetin, çoğunlukla taraflardan birinin diğerini ilişki süresince kontrol etme çabası sonucunda ortaya çıktığını belirtmiştir (akt. Sezer ve Sumbas, 2018: 639). Ayyub’un (2000) eşinden şiddet gören Güney Asyalı Müslüman ailelerle yaptığı araştırma sonuçları birçok olayın güç paylaşımı ve kontrol ile ilgili olduğunu ortaya koymuştur (akt. Bridge ve Duman, 2019; Ayyub, 2000).

Yapılan araştırmalar kadınların şiddete daha fazla maruz kaldıklarını ve daha çok risk altında olduklarını ve erkeklerin kadınlara göre şiddeti daha kolay ve fazla kabul ettiklerini göstermektedir. İlâveten, gençlerin romantik ilişkilerinde şiddetin artmakta olduğu ve romantik ilişkilerde fiziksel, maddi, manevi, sözel ve cinsel saldırganlık dışında partnerini kontrol etme ve kıskançlık gibi davranışların da oldukça yaygınlaşmakta olduğu belirtilmektedir (akt. Sezer ve Sumbas, 2018). Türkiye’de Kadına Yönelik

Aile İçi Şiddet Araştırması (2014) sonuçlarına göre kadınların %36'sı fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar. Kadınlar yaşamlarının herhangi bir döneminde %12'si cinsel, %44'ü duygusal ve %30'u ekonomik şiddete uğradıklarını bildirmişlerdir (Başkale ve Sözer, 2015). Ülkemizde üniversite öğrencileri ile yapılan bir başka araştırma ise flört şiddeti oranlarının oldukça yüksek olduğunu saptamıştır (akt. Alan-Dikmen ve diğerleri, 2018). Şiddetin genelde erkeklere özgü bir davranış olduğu konusundaki genel algıya rağmen, şiddetin iki yönlü olduğu, ilişkilerde bireyin hem saldırgan hem de kurban olma olasılığının yüksek olduğundan bahsedilmektedir (akt. Özdere ve Kürtül, 2018).

Yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumlar sağlık psikolojisinde ve tutumları davranışın ortaya çıkmasındaki ve davranışı kabul etmedeki en önemli faktörler olduğunu açıklayan sosyal psikolojide önemi vurgulanmaktadır (Fincham ve diğerleri, 2008).

Şiddet mağdurları her cinsiyetten olabildiği gibi her sosyo-ekonomik sınıf ve eğitim düzeyinden de olabilmektedir. Bu bilgiler ışığında araştırma üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik algıları üzerine odaklanmış ve yaklaşımların sosyo-demografik değişkenler bakımından farklılaşmış farklılaşmadığını incelemeyi esas almıştır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin eş/partner ilişkilerindeki şiddet algılarını ve şiddete yönelik tutumlarının bazı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin partner ilişkilerindeki şiddet algıları ve şiddete yönelik tutumları nedir?
2. Üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik tutumları gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik tutumları ebeveynlerinin birbirleriyle ilişki düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik tutumları anne ile ilişki düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik tutumları baba ile ilişki düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

3. Araştırmanın Önemi

Araştırma; genç üniversite öğrencilerinin eş/partner ilişkilerindeki şiddet algılarını ve şiddete yönelik tutumlarını incelemekte olup; bu çalışmanın günümüzde artan istatistiksel oranlarla büyük bir sorun alanı

haline gelen yakın ilişkilerde fiziksel ve psikolojik saldırganlığa başvurma düzeyini ve partnere yönelik şiddet tutumunu ortaya koymayı ve bu tutumun hangi değişkenlerle anlamlı ilişki içinde olduğuna ilişkin önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

4. Yöntem

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli “*geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan bir araştırma modeli*” olan tarama modelidir (Karasar, 2018: 109). Çalışmada tarama modellerinden biri olan genel tarama başlığı altında yer alan, iki ve daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan “*ilişkisel tarama modeli*” kullanılmıştır. Bu model ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek veri çiftleri şeklinde yapılmaktadır (Karasar, 2018:114).

4.2. Veri toplama araçları

Bu araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu” ile katılımcıların partner şiddetine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla “Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)” olmak üzere iki form kullanılarak toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Kişisel Bilgi Formu”; cinsiyet, yaş, eğitim gibi bazı demografik değişkenlere dair sorular içermektedir. Fincham ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş YİŞTÖ-GG ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliği Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve Fincham (2017) tarafından yapılmıştır. 17 sorudan oluşan ölçeğin uygulanabilir yaş aralığı geniş olup, 18 yaş üstü tüm bireyler üzerinde kullanılabilir. Ölçekte 5’li Likert tipinde 17 madde bulunmaktadır. Ölçekten 17-85 arası puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, psikolojik ve fiziksel saldırganlığın daha fazla kabul gören tutumlarını yansıtmaktadır. Ölçeğin şiddet (12R, 13R, 14R, 17R), kontrol (1, 2R, 5R, 8R, 11, 4R) ve istismar (3, 6, 7, 9, 10, 15, 16) olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Şiddet alt başlığı şiddete ilişkin tutumları, kontrol ve istismar alt başlıkları psikolojik şiddete ilişkin tutumları ölçmektedir. Şiddet, kontrol ve istismar alt başlıklardan sırasıyla 4-20, 6-30 ve 7-35 puan aralığında puan alınabilmektedir. Ölçeğin toplam Cronbach alfa (α) değeri .72 olup, şiddet, kontrol ve istismar alt ölçeklerinin Cronbach alfa (α) değerleri sırasıyla .72, .62 ve .65’dir.

4.3. İşlem

Bu araştırma Bartın Üniversitesi’nde 2018-2019 eğitim döneminde lisans öğrencileriyle yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için öncelikle Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmış, saha çalışmasına Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu’nun 2018/097 sayılı onayı ile başlanmıştır. Uygulama esnasında kullanılan formlara araştırmaya katılımın gönüllülüğe dayalı olduğu,

araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgilendirme metni yazılmıştır. Öğrencilerin Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu incelemeleri ardından, araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen kişiler ile başlanmıştır. Veriler sınıf ortamında toplanmıştır. Formlar araştırmacılar tarafından katılımcılarla yüz yüze olacak şekilde uygulanmıştır.

4.4. Analiz

Araştırmadan elde edilen veri sayısallaştırılarak Windows için SPSS-22 programına girilmiştir. Verilerin analizi için öncelikle ilgili veri setinin normal dağılım gösterip göstermediğinin tespiti yapılmıştır. Birçok paket programda yer alan en popüler normal dağılıma uygunluk testleri Kolmogorow-Simirnov ve Shaphiro-Wilk testleridir. Her iki test içinde p değerinin 0,05 den büyük ($p>.05$) çıkması durumunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu söylenmektedir. Bu açıdan verilerin istatistiksel analizinde doğru test yöntemini belirleyebilmek için öncelikle normallik (Test of Normality) ve homojenlik (Test of Homogeneity of Variances) test sonuçları ile basıklık-çarpıklık değerlerine bakılmış, incelenen veri setinin sonuçlarına göre parametrik veya nonparametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir (Duman, 2018: 79). Yapılan analizlerde veri setinin basıklık-çarpıklık değerlerinin normal dağılım aralığında ($\pm 1,5$) olduğu anlaşılacak analizler için parametrik testler kullanılmıştır. Veri setleri arası karşılaştırmalarda parametrik testlerden T-test ve ANOVA tek yönlü varyans analizleri yapılmıştır. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi ve farklılaşmanın yönünü belirlemek için izleme (post hoc) testlerinden Tukey analizi tercih edilmiştir. Yorumlamada .05 ve .001 anlamlılık düzeyleri tercih edilmiştir. Ortalama puan hesaplamalarında frekans analizleri ve betimsel analizler yapılmıştır.

4.5. Örneklem Grubu

Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim dönemi bahar yarıyılında Bartın Üniversitesi'nde yapılmıştır. Örneklem seçiminde, çalışma evrenindeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları (Karasar, 2018:151) örnekleme türü olan "oransız eleman örnekleme (basit tesadüfi örnekleme)" yolu kullanılmıştır. Araştırmaya 65 öğrenci katılmıştır. Katılımcılardan bir kişi ölçek sorularını yarım bırakması nedeniyle analizlerden dışlanmıştır. Bu haliyle araştırma 64 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların 42 (%65,6)'si kadın, 22 (%34,4)'si erkektir. Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler 18 ile 24 yaş arasındadır.

5. Bulgular

5.1. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyi Betimsel Analizleri

Partner şiddetine yönelik tutum ölçeği puanları incelendiğinde katılımcıların ölçekten ortalama $35,75\pm 8,19$ puan aldıkları, bu haliyle katılımcıların partner şiddetine yönelik kabul görmeyen bir tutuma sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin şiddet, kontrol ve istismar alt başlıkları

incelendiğinde fiziksel şiddete yönelik tutumun en düşük ($\bar{X}=4,90$) ortalama puan ile en kabul edilemez davranış olduğu; psikolojik şiddete ilişkin tutum incelendiğinde kontrol başlığında ($\bar{X}=17,09$) ortalama puan ile orta sınırdaki kabul gördüğü, istismar başlığında ($\bar{X}=13,75$) ortalama puan ile düşük-orta sınırdaki kabul olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Partner şiddetine yönelik tutum düzeyi betimsel analizleri

	n	Minimum	Maksimum	\bar{X}	Ss
YİŞTÖ-GG Toplam	64	17,00	57,00	35,75	8,19
Alt boyut 1: Şiddet	64	4,00	12,00	4,90	1,62
Alt boyut 2: Kontrol	64	6,00	29,00	17,09	5,08
Alt boyut 3: İstismar	64	7,00	25,00	13,75	3,82

YİŞTÖ-GG: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu

5.2. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Cinsiyete Göre Sonuçları

Partner şiddetine yönelik tutum düzeyinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığının tespiti için parametrik testlerden T-testi analizi yapılmış, sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Partner şiddetine yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre dağılımı

	Kadın			Erkek			t	p
	n	\bar{X}	Ss	n	\bar{X}	Ss		
YİŞTÖ-GG Toplam	42	34,59	8,85	22	37,95	6,36	-1,577	.120*

* $p=.120$; $p>.05$ anlamlı farklılaşma yoktur.

T-test analiz sonuçlarına göre cinsiyete göre toplam Partner şiddetine Yönelik Tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır [$t_{(62)}=-1,577$, $p=.120$; $p>.05$].

5.3. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Yaşa Göre Sonuçları

Partner şiddetine Yönelik Tutum düzeyinin yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığının tespiti için ANOVA tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre partner şiddetine yönelik puanların öğrencilerin yaşına göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$F(3,60)=.021$, $p=.996$, $p>.05$].

5.4. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Gelir Durumlarına Göre Sonuçları

Partner şiddetine Yönelik Tutum düzeyinin gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için ANOVA tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre partner şiddetine yönelik puanların öğrencilerin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$F(4,59)=,848, p=.501, p>.05$].

5.5. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Anne İle İlişki Durumuna Göre Sonuçları

Partner şiddetine Yönelik Tutum düzeyinin anne ile ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için ANOVA tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre partner şiddetine yönelik puanların öğrencilerin anneleri ile ilişkilerinin durumuna göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$F(3,60)=,538, p=.658, p>.05$].

5.6. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Baba İle İlişki Durumuna Göre Sonuçları

Partner şiddetine Yönelik Tutum düzeyinin baba ile ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için ANOVA tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre partner şiddetine yönelik puanların öğrencilerin babaları ile ilişkilerinin durumuna göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$F(4,59)=1,137, p=.348, p>.05$].

5.7. Partner Şiddetine Yönelik Tutum Düzeyinin Ebeveynler Arası İlişki Durumuna Göre Sonuçları

Partner şiddetine yönelik tutum düzeyinin ebeveynler arası ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için ANOVA tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre partner şiddetine yönelik tutumların öğrencilerin ebeveynler arası ilişkilerinin durumuna göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$F(5,58)=1,887, p=.111, p>.05$].

6. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin eş/partner ilişkilerindeki şiddet algılarını ve şiddete yönelik tutumlarının bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesini esas almıştır. Araştırmanın bulguları üniversite öğrencilerinin partner şiddetine yönelik kabul görmeyen bir tutuma sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Balkıs ve arkadaşları (2005) 517 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları araştırmada her iki cinsiyetin de ilişkideki şiddeti kabul etme durumlarının yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaş ilerledikçe şiddeti kabul etme tutumunun da artış gösterdiği sonucuna varmışlardır. Ayyıldız ve Taylan (2018)'in 400 üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmasında her iki cinsiyetin romantik ilişkilerdeki psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik kabul

tutumlarının yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaş ilerledikçe kabul edici tutumların arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada ise yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilememiştir. Bu haliyle çalışma literatürü destekleyememiştir. Bu duruma sebep olarak araştırma yapılan gurubun yaş dağılım aralığının kısa olması gösterilebilir.

Ayyıldız ve Taylan'ın (2018) 400 üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmasında her iki cinsiyetin romantik ilişkilerdeki psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik kabul tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bu tutumların kabul düzeylerinin erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür. Sezer ve Sumbas'ın (2018) 705 üniversite öğrencisiyle yaptıkları araştırmada şiddeti kabul düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Araştırmaya göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre partnerler arasındaki şiddeti daha fazla kabul etmektedirler. Kaya-Sakarya (2013) 1106 üniversite öğrencisiyle yaptığı araştırmada cinsiyete göre şiddeti kabul etme düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit etmiştir. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla şiddeti kabul etmeye daha olumlu tepki verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Kepir-Salovy, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz (2014)'ın 256 devlet üniversitesi öğrencisiyle yaptıkları araştırmada şiddeti kabul etme düzeyinin cinsiyetle anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Araştırmaya göre erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre şiddeti daha fazla kabul etmektedirler. Araştırma bulgularına göre flört şiddetini kabul etme tutumunun cinsiyete göre anlamlı farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Bu durumda araştırma bulguları literatürü desteklememektedir. Buna sebep olarak çalışma grubundaki erkek öğrenci sayısının azlığı gösterilebilir.

Doğan ve Hamamcı (2018)'nın 510 erkek üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmada demografik değişkenlere (sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir durumu vb.) göre flört şiddetine yönelik tutumlarda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Kaya-Sakarya (2013) 1106 üniversite öğrencisiyle yaptığı araştırmada aile gelir düzeyi 500 TL'den az olan öğrencilerin geliri 1500 TL'den fazla olan öğrencilere oranla şiddeti kabul düzeylerinde anlamlı düzeyde artış olduğunu tespit etmiştir. Anderson ve arkadaşlarının (2011) 245 üniversite ile yaptıkları araştırmada gelir düzeyine göre öğrencilerin şiddete yönelik tutumu anlamlı farklılaşma göstermemektedir. Yapılan araştırmada gelir düzeyine göre flört şiddetini kabul etme arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Çalışma, Doğan ve Hamamcı (2018) ve Anderson ve arkadaşları (2011)'nın çalışmasını destekler niteliktedir.

Mumford, Liu ve Taylor (2016) 12-18 yaş arası ergenler üzerine yaptıkları çalışmalarında "olumlu ebeveynlik" grubundaki ergenlerin ilişkilerinde istismarcı ya da mağdur olma olasılığının düşük olduğunu, ayrıca şiddete tolerans gösterme olasılığının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Yount ve arkadaşları (2014) çalışmalarında çocukluk döneminde hiçbir şekilde şiddete -şiddete tanık olma ve/veya maruz kalma-

maruz kalmayan erkeklere kıyasla, bunlardan biri ya da her ikisine maruz kalan erkeklerin, partnerine vurmak için daha fazla sebep bildirme ihtimalinin yüksek olduğunu göstermiştir. Araştırma partner şiddetine yönelik tutumun anne ve babayla ilişki düzeyine göre anlamlı farklılaşma göstermediğini ortaya koymuştur. Katılımcılar anne ve babaları ile ilişki düzeylerini çoğunlukla olumlu değerlendirmişlerdir. Bu durum ilişki düzeyinde bir farklılaşmanın bulunmamasına sebep olarak gösterilebilir. Bu haliyle çalışma, Mumford, Liu ve Taylor'ın (2016) çalışmasını desteklemiştir.

Doğan ve Hamamcı (2018)'nin araştırmasına göre erkek üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları aile içinde geçmişte ya da hâlihazırda şiddete tanıklık etme ve maruz kalma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Türk ve Tekin (2018)'nin 100 öğrenci ile yaptıkları çalışmada çocukluk çağında şiddete tanık olmuş olan kişilerin gelecekte şiddeti kabul etme düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Güleç-Öyeçkin, Yetim ve Melih Şahin'in (2012) 306 kadınla yaptığı çalışmada aile içi şiddete maruz kalan erkeklerin şiddet uygulamalarının aile içi şiddete maruz kalmayan erkeklere oranla altı kat daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca ailede kadına yönelik şiddete tanık olan bireylerin eş şiddeti görmeye tanık olmayanlara oranla şiddete uğrama düzeylerinin iki kat arttığını tespit etmiştir. Akış, Haşıl-Korkmaz, Taneri, Özkaya ve Güney'in (2017) 424 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada çocuklukta aile içi şiddete maruz kalan bireylerin diğerlerine oranla 2,7 kat daha fazla flört şiddetine uğradığı saptanmıştır. Bu çalışmada ebeveynlerin birbileriyle olan ilişkilerinin flört şiddetini kabul etme düzeyiyle anlamlı farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma Doğan ve Hamamcı'nın (2018) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Bu durumda çalışma literatürü kısmen desteklemektedir.

Eş/partner ilişkilerindeki şiddet, ülkemizde son yıllarda ele alınmaya başlanan bir konudur. Bu nedenle literatürde yapılan araştırma sayısı kısıtlıdır. Kılınçer ve Tuzgül Dost (2014) flört şiddeti için 17-29 yaş aralığının kritik bir dönem olduğunu, bu periyotta şiddet ve istismar gibi davranışların daha sık görüldüğünü belirtmektedir. Bu dönemde bireylerin şiddet mağduru olmaları veya şiddete tanıklık etmeleri, ilerleyen dönemlerde şiddet uygulayıcısı oluşlarına veya yeniden mağduriyet yaşamalarına (şiddet görmelerine) ve bu durumu normal bir olgu olarak algılamalarına sebep olabilmektedir. Duman (2018b) romantik ilişkisi olan 85 kişi ile yaptığı çalışmada katılımcıların romantik ilişkilerinde orta düzeyde istismar edici davranışlara maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca bu davranışlara maruz kalan katılımcıların %51,28'i farkındalıklarını yapılan araştırma sayesinde sağladıklarını ifade etmişlerdir. Gençlerin romantik ilişkilerdeki tecrübelerinin yetersiz olması, çevrelerinde yakın ilişki şiddeti yaşayanların olması, anlaşmazlıkları çözümünde yeterli donanıma sahip olunmayışı vb. gibi sebeplerle romantik ilişkilerdeki problemlerin çözümü zorlaşabilmektedir. Çözülmemiş meselelerin bir

sonraki nesilleri etkileme potansiyeli taşıması nedeniyle son derece önemlidir.

7. Öneriler

1. Fiziksel ve psikolojik saldırganlığa yönelik tutumlar, bu önleyici ve iyileştirici türdeki programlarda üzerinde en çok durulan değişkenlerdir. Tutumlar ile saldırganlığa başvurma arasındaki ilişkileri inceleyen çok sayıdaki araştırmanın bulguları, bu değişkenlerin ilişkisini tutarlı bir biçimde gözler önüne sermektedir. Flört eden üniversite öğrencileri örnekleminde, öğrencilerin psikolojik saldırganlığa yönelik tutumlarının psikolojik flört saldırganlığına başvurma riskini arttırdığı görülmüştür (Aloia ve Solomon, 2013; Capezza ve Arriaga, 2008; Fincham ve diğerleri, 2008; Reitzel-Jaffe ve Wolfe, 2001). Yine benzer şekilde -ve aynı örnekleminde- fiziksel saldırganlığa yönelik tutumların da fiziksel saldırganlığa başvurmada bir risk faktörü olduğu anlaşılmıştır (Archer ve Graham-Kevan, 2003; Fincham ve diğerleri, 2008; Nabors ve Jasinski, 2009; Straus, 2004). Bu nedenle psikolojik şiddet ya da duygusal istismar olarak adlandırılan soyut şiddetin ne olduğunun anlatılarak toplumun farkındalık düzeyinin artırılması elzemdir.

2. Yapılan çalışmalar yakın ilişkilerde fiziksel ve psikolojik saldırganlığa başvurma oranlarını ortalama olarak %30 ile %40 (Straus, 2004; Toplu ve Hatipoğlu-Sümer, 2011) ve %70 ile %80 (Leisring, 2013; Toplu ve Hatipoğlu-Sümer, 2011) arasında değiştiğini göstermektedir. Bu bulgular, fiziksel ve psikolojik saldırganlığa başvurmanın engellenmesine ve azaltılmasına ilişkin önleyici ve/veya iyileştirici programlara olan ihtiyacın artmasına yol açmıştır. Elde edilen araştırma bulgularına bu alandaki programların hazırlanmasına önemini vurgulamaktadır.

3. Şiddetin stresöre verilen öğrenilmiş bir tepki olduğu görüşünden yola çıkarak tutumların davranışı kabullenmede önemli olduğu hususunu da göz önünde bulundurarak bir çözüm yolu da yakın ilişkilerde şiddeti destekleyen tutumlarla savaşılan müdahale programları sunmaktır (Fincham ve diğerleri, 2008). Tutumlarda meydana gelen değişimler yakın ilişkilerde şiddet davranışında değişime yol açabilir (Fincham ve diğerleri, 2008).

8. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Bu araştırmanın örneklem grubu (64 kişi) araştırmanın sınırlılıklarındandır.

3. Yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumu inceleyen yeterli araştırma bulunmamaktadır. Türkiye’de fiziksel flört saldırganlığına yönelik tutumlarla ilgili yapılan bazı çalışmalar (Kaya-Sakarya, 2013; Kepir-Savoly, ve diğerleri, 2014; Sezer, 2008) vardır. Ancak, üniversite öğrencilerinin psikolojik saldırganlığa yönelik tutumları ile ilgili ya da fiziksel ve psikolojik

saldırganlığa yönelik tutumların, fiziksel ve psikolojik saldırganlığa başvurma davranışı ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalara rastlanmamıştır. Bu durum, büyük ölçüde, bu konuda geliştirilmiş ve/ya uyarlanmış Türkçe ölçme aracı olmamasından kaynaklanmaktadır. Psikolojik ve fiziksel saldırganlığa yönelik tutum çalışmalarının sürdürülebilmesi, bulguların yurtdışındaki bulgularla karşılaştırılabilmesi, kültürlerarası çalışmaların yürütülebilmesi ve tutum-davranış ilişkisinin ortaya konulabilmesi bu konuda geliştirilmiş/uyarlanmış ölçme aracına olan gereksinimi ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- ADAK, Nurşen (2013). "Madalyonun Öteki Yüzü: Erkeğe Yönelik Şiddet". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, (16) 2, s. 4-8.
- AKIŞ, Nalan ve diğerleri (2016). "Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti". *International Congress on Violence and Gender*, İstanbul, Türkiye.
- ALAN-DİKMEN, Hacer ve diğerleri (2018). "Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti İle Anksiyete Ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki". *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (9)2, s. 170-176.
- ALOİA, Lindsey Susan - SOLOMON, Denise Haunani (2013). "Perceptions Of Verbal Aggression In Romantic Relationships: The Role Of Family History And Motivational Systems". *Western Journal of Communication*, 77(4): 411-423.
- ANDERSON, R. Jared ve diğerleri (2011). "Attitudes Toward Dating Violence Among College Students In Mainland China: An Exploratory Study". *Violence and victims*, 26(5): 631-647.
- ARCHER, John - GRAHAM-KEVAN, Nicola (2003). "Do Beliefs About Aggression Predict Physical Aggression To Partners". *Aggressive Behavior*, 29(1): 41-54.
- ARRIAGA, Ximena. B. - CAPEZZA, Nicole M. (2008). "Factors Associated With Acceptance Of Psychological Aggression Against Women". *Sage Journals*, 14(6): 612-633.
- ASLAN, Dilek ve diğerleri (2008). *Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci Ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının Ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması*. Teknik rapor, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- ATAKAY, Ceren (2014). "Romantik Yakın İlişkilerde Şiddetin Öncülleri". *Nesne*, 2 (3), s. 1-9.
- AYYILDIZ, Asilay Burcu - TAYLAN, Hasan Hüseyin (2018). "Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (86), s. 413-427.
- AYYUB, Ruksana (2000). "Domestic Violence In The South Asian Muslim Immigrant Population In The United States". *Journal of Social Distress and the Homeless*, 9 (3): 237-48.
- BALKIS, Murat, DURU ve diğerleri (2005). "Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu Ve Okula Bağlılık Duygusu İle İlişkisi". *Ege Eğitim Dergisi*, 2 (6), s. 81-97.

- BAŞKALE, Hatice - SÖZER, Ayça (2015). "Eşinden/Partnerinden Şiddet Gören Kadınların Algısı Ve Mağduriyet Nedenleri", *TAF Preventive Medicine Bulletin*, (14) 6, s. 468-473.
- BRIDGE, Esra Nihan - DUMAN, Nesrin (2019). "Partner Violence In Muslim Marriages: Tips For Therapists In The US". *Spiritual Psychology and Counseling*, 4: 57-66.
- CİNAL, Bahar (2018). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi*. İstanbul: Işık Üniversitesi Yayınlanmamış Lisans Tezi.
- DOĞAN, Serhat - HAMAMCI, Zeynep (2018). "Erkeklik Rollerini Kabullemenin Ve Erkekliğe Yönelik Tehdit Algısının Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları İle İlişkisi". *20. Uluslararası Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Kongresi*, Canik, Samsun.
- DUMAN, Nesrin (2018a). *Peri Masalları Ve Çizgi Animasyon Filmlerindeki Zihin Durumlarının İncelenmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- DUMAN, Nesrin (2018b). "Yetişkin Psikolojik İstismarını Tanımak". *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5 (1), s. 33-43.
- FİNCHAM, Frank D. ve diğerleri (2008). "Attitudes Toward Intimate Partner Violence İn Dating Relationships". *Psychological Assessment*, 20: 260-269.
- GÜLEÇ ÖYEÇKİN, Demet ve diğerleri (2012). "Kadına Yönelik Farklı Eş Şiddeti Tiplerini Etkileyen Psikososyal Faktörler". *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23 (2), s. 75-81.
- İBİLOĞLU OKAN, Aslıhan (2012). "Aile İçi Şiddet". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4, s. 204-222.
- KARASAR, Niyazi (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KAYA-SAKARYA, Alime (2013). *Üniversitede Öğrenim Gören Gençlerde Flörtte Şiddet*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KEPİR-SAOPLY, Didem ve diğerleri (2014). Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddet Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler". *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42), s. 173-183.
- KILINÇER, Ahmet Selçuk - TUZGÖL DOST, Meliha (2013). "Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği'nin Geliştirilmesi". *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4 (1), s. 15-32.
- LEİSRİNG, Penny A. (2012). "Phycial And Emotional Abuse In Romantic Relationships: Motivation For Perpetration Among College Women". *Journal of Interpersonal Violence*, 28 (7): 1367-84.
- MICHAUD, Yves (1991). *Şiddet*. (Çev.: C. Muhtaroglu) İstanbul: İletişim Yayınları.
- MUMFORD, Elizabeth A. ve diğerleri (2016). "Parenting Profiles And Adolescent Dating Relationship Abuse: Attitudes and Experiences". *Journal Of Youth And Adolescence*, 45 (5): 959-972.
- NABORS, L. Erin - JASINSKI, Jana L. (2009). "Intimate Partner Violence Perpetration Among College Students". *Feminist criminology*, 4 (1): 57-82.

- ÖNGÜN, Esen - ÜNSAL, Gül (2018). "Üniversite Yaşamında Yakın İlişkiler Ve İstismar". *Journal of Academic Research in Nursing (JAREN) Dergisi*, (4)1, s. 52-58.
- ÖZDERE, Mustafa - KÜRTÜL, Necmettin (2018). "Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi". *Social Science Development Journal*, (3) 9, s. 123-136.
- REITZELL-JAFFE, Deborah - WOLFE, David A. (2001). "Predictors Of Relationship Abuse Among Young Men". *Journal of interpersonal violence*, 16 (2): 99-115.
- SCHİFF, Miriam - ZEİRA, Anat (2005). "Dating Violence And Sexual Risk Behaviors In A Sample Of At-Risk Israeli Youth". *Child Abuse & Neglect*, 29: 1249-1263.
- SEZER, Özcan - SUMBAS, Ezgi (2018). "Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabullerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (11) 56, s. 638-649.
- STRAUS, Murray A. (2004). "Prevalence Of Violence Against Dating Partners By Male And Female University Students Worldwide". *Sage Journals*, 10 (7): 705-708.
- TOPLU, Ezgi - HATİPOĞLU-SÜMER, Zeynep (2011). "Flört İlişkisinde Şiddetin Yaygınlığı Ve Türleri". *XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, Selçuk, İzmir.
- TOPLU-DEMİRTAŞ, Ezgi ve diğerleri (2017). "Intimate Partner Violence In Turkey: The Turkish Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised". *Journal of Family Violence*, 32: 349-356.
- TÜRK, Burcu - TEKİN, Atilla (2018). "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları İle Flört Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Turaz Akademi-Adli Bilimler*, İstanbul: Akademisyen Kitabevi.
- YOUNT, Kathryn M. ve diğerleri (2014). "Violence In Childhood, Attitudes About Partner Violence, And Partner Violence Perpetration Among Men In Vietnam". *Annals of Epidemiology*, 24 (5): 333-339.